

DR LJUBOMIR MLADENović I NJEGOVE ZASLUGE
U OSNIVANJU VETERINARSKOG FAKULTETA U BEOGRADU

Vladeta SIMIĆ

DR LJUBOMIR MLADENović RODIO SE U KRUŠEVCU 21. SEPTEMBRA 1877. godine. Preminuo je u Vrnjačkoj Banji 2. oktobra 1955. godine.

Osnovnu i srednju školu učio je i završio u Kruševcu, gde je 1896. godine i maturirao. Posle mature, izabran je konkursom za državnog stipendistu za studiranje veterinarske medicine. On odlazi u Drezden, gde se upisuje na tadašnju Visoku veterinarsku školu, na kojoj 1900. godine diplomira za veterinara. Po povratku u Srbiju stupa u službu i radi prvo ka sreski, a potom kao okružni veterinar sve do 1906. godine. Iste godine dobija odsustvo i ponovo odlazi u Nemačku. Na Fiziološkom i Histološkom institutu Visoke veterinarske škole u Drezdenu, radi svoju dizertaciju pod rukovodstvom najjemenitijeg anatoma tog vremena prof. Ellenberger-a. Po završetku dizertacije, koju brani na Medicinskom fakultetu u Lajpcigu, biva 1907. godine promovisan za doktora veterinske medicine. Njegova doktorska dizertacija pod naslovom „Regio analis et rectum der Haussäugetiere“ predstavljala je nov i značajan naučni doprinos uporednoj anatomiji domaćih sisara. Vidni rezultati pomenute dizertacije, zapisani su i u Uporednoj anatomiji domaćih životinja od autora Ellenberger-a i Bauma, od kojih je prvi bio njegov profesor, po čijem je uputstvu radio i obrađivao svoju doktorsku dizertaciju.

Po povratku iz Nemačke, nastavlja svoju službu ponovo kao sreski i okružni veterinar u raznim mestima Srbije, sve do balkanskih ratova i I svetskog rata. Do tog vremena dr Ljubomir Mladenović veoma aktivno radi, pre svega stručno, u praksi na terenu, a uporedo drži popularna predavanja iz veterinarske medicine i poljoprivrede, uglavnom stočarima i poljoprivrednim zadrugama. Njegovi vredni stručni i pristupačni članci, a usto tako i predavanja, bila su u to doba od velikog stručnog i društvenog značaja u prosvetivanju naših poljoprivrednika. Tu su davani uputi i saznanja o čuvanju, nezi i zaštiti zdravlja domaćih životinja. Njegov stručan i plodan rad po pitanju zaštite zdravlja domaćih životinja od zaraznih i parazitarne bolesti, ukazivao je i na potrebu preventivnih mera u zaštiti zdravlja i ljudi od prenosnih zaraznih i parazitarne bolesti sa životinja na ljude. On je dugo

* Predavanje, u nešto širem obimu, održano je 19. III 1969. god. na redovnom sastanku u Beogradu Sekcije za SR Srbiju Naučnog društva za istoriju zdravstvene kulture Jugoslavije.

godina izdavao i uređivao list *Privreda na selu*, koji je imao veliki broj pretplatnika i saradnika.

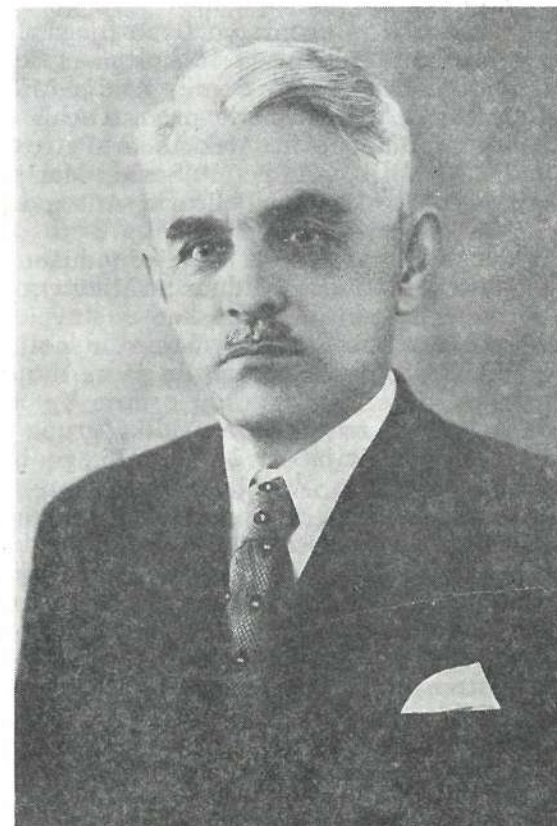
Mladenović je učestvovao kao vojni veterinar u svim balkanskim ratovima. Učestvovao je i u I svetskom ratu. Na Solunskom frontu nije gubio iz vida svoje zadatke i dela da ih ostvari povratkom u domovinu. Tu na Solunskom frontu, sazvali su srpski veterinari 1918. godine u Vodenu (Grčka) zbor, koji je održan pod predsedništvom Milana Mitrovića, tadašnjeg šefa vojne veterinarske službe na frontu i predsednika Marveno-lekarskog udruženja Srbije. Na tom zboru uče, stvovali su vojni veterinari i veterinari iz građanstva vojni obveznici i to: Dragoljub Stefanović, Ćira Petrović, Milija Jovanović, Dijamant, Armenulić, Nedeljković, J. Jovanović, Dušan Kostić, Svetislav Valenta, V. Radojčić, Vintrović, Ljuba Mladenović, V. Miljković, Milan Cvetković, Andra Vrvić, Vojislav Pavlović Kosta Vrbić, Dragutin Novaček i Aleksandar Petrović, od kojih sem dr Svetislava Valente, nije niko živ.

Na zboru zaključenom 1. juna 1918. godine obrazovan je Veterinarski savet u koji su ušli: dr Ljubomir Mladenović, Vladimir Milko-
vić, Milan Cvetković, dr Andra Vrvić, Vojislav Pavlović, Kosta Vrbić i zamenci: Dragutin Novaček i Aleksandar Petrović. Na zboru, koji je trajao nekoliko dana, diskutovalo se o mnogim sattleškim, stručnim i službenim pitanjima. Pored ostalog, diskutovalo se i o osnivanju, po povratku u otadžbinu, naučno-stručnih veterinarskih ustanova, a posebno o mogućnosti osnivanja Veterinarskog fakulteta u Beogradu, po ugledu na one u Švajcarskoj. Kao što se iz navedenog vidi, misao o osnivanju Veterinarskog fakulteta u Beogradu ponikla je podavno i nju je uglavnom Ljubomir Mladenović dosledno nastojao da ostvari, u čemu je i uspeo.

Po povratku u domovinu, Mladenović je postavljen za inspektora u Komisiji za prijem ratne štete od Nemačke. U dva maha bio je načelnik Veterinskog odeljenja Ministarstva poljoprivrede. Kao šef celokupne veterinarske službe, uradio je mnogo na obnovi stočarstva, naročito u Srbiji. Pokrenuo je pitanje osnivanja Veterinarskog Serum-zavoda u Zemunu i mnogo je učinio na podizanju ove institucije. Bio je dugo godina glavni urednik stručnog časopisa „Veterinski glasnik”. Pre balkanskih ratova bio je, pored ostalih saradnik, pokretač osnivanja Društva verinara Srbije, koje je docnije preraslo u Društvo veterinara Jugoslavije. Dr Ljubomir Mladenović je i posle II svetskog rata, iako u penziji, obavljao je besplatno dužnost gradskog veterinara u Aleksandrovcu i Ražnju, a potom i u Vrnjačkoj Banji, gde je sa svojih 78 godina radio sve do svoje smrti 2. oktobra 1955. godine. On je u Vrnjačkoj Banji i sahranjen.

Kroz svo vreme svoga plodnog rada, Mladenović je pokazao visoku inteligenciju i inventivnost u svakom pogledu. Bio je veoma čovečan, druželjubiv i koristan društvu. Njegova najveća zasluga, koja predstavlja, može se reći i njegovo životno delo je u tome, što je 1935. godine kao glavni inicijator pokrenuo pitanje osnivanja Veterinarskog fakulteta u Beogradu. Za to njegovo delo, koje mu je umesto radosti i zadovoljstva nanelo puno boli i donelo razočarenje, niko mu nije ni za života, a i posle smrti odao zaslužno priznanje, tako da je to njegovo delo zajedno sa njegovim imenom izbledelo i zaboravljeno. Zaboravili su Ljubomira

Mladenovića i oni, kojima je utro put da dođu na taj Fakultet, čije se osnivanje, iz nepoznatih činjenica, nastoji da prikaže u drugom, a ne u pravom svetlu. Tek pred njegovu smrt, odnosno na VI redovnoj skupštini veterinara NR Srbije, održane od 12. do 13. februara 1954. godine u Beogradu, njemu i još nekolicini njegovih drugova, koji su tada bili još u životu, podeljene su počasne diplome za požrtvovan i dugogodi-

Dr Ljubomir Mladenović

šnji rad. Posle toga i nekoliko iskrenih i dobrih reči, što sam ih napisao u nekrologu Ljubomira Mladenovića, njegovo ime nije više pominjano, a ni zasluge za dela, koja je on ličnom inicijativom ostvario.

Prikupljajući obilne podatke o začetju ideji i o pokretu za osnivanje Veterinarskog fakulteta u Beogradu od početka ovog veka, uočio sam, da nijedan akt u realizaciji te ideje nije prošao bez učešća Ljubomira Mladenovića. Nadam se da ću jednog dana te podatke srediti i objaviti u vidu monografije u kojoj će se osvetliti puna uloga dr Ljubomira Mladenovića u veterinarskoj struci naše zemlje, posebno njegove zasluge za osnivanje Veterinarskog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Kao živi svedok, a malom ulogom i saučesnik toga osnivanja, izneću na ovom mestu originalne podatke, što ih je Ljubomir Mladenović napisao pred svoju smrt 15. aprila 1953. godine u Vrnjačkoj Banji,

u kojima se govori o osnivanju Veterinarskog fakulteta u Beogradu. Evo što u tim podacima kaže Ljubomir Mladenović.

„Kao načelnik Veterinarskog odeljenja Ministarstva poljoprivrede, dobio sam sa raznih strana prigovore i žalbe, što nemamo veterinarski fakultet u Beogradu. Iznošeni su svi razlozi o koje se nijedan pravi narodni čovek nije mogao oglasiti. Tako mi se stvorila i ukorenila misao za osnivanje ovog fakulteta.

Po savetu sa kolegama u Ministarstvu i van njega, ja sam 7. oktobra 1935. godine održao konferenciju sa 16 kolega u Beogradu. (Konferencija je održana u Veterinarskom domu, Kralja Milutina 7 uveče pomenutog dana). Na ovoj konferenciji prisustvovali su veterinari: Milan Mitrović, Ljubomir Mladenović, Aleksandar Petrović, Milan Ilić, Vladeta Simić, Vladislav Miljković, Petar Savić, Marijan Ferijančić, Đura Filipović, Veljko Romić, Branko Pelicarić, Anton Ljubić, Eduard Miler, V. Jovanović, Skočajić i J. Štraus.

Posle iscrpne debate, konferencija je jednodušno konstatovala (sem dva protivna glasa J. Štrausa i Eduarda Milera), potrebu da se u Beogradu osnuje Veterinarski fakultet kao sastavni deo Beogradskog univerziteta. Posle ove konferencije, Ministar poljoprivrede pod brojem 67108/IV od 12. X 1935. godine, uputio je na moj predlog Ministru prosvete preporuku, da se u Beogradu osnuje Veterinarski fakultet, izneviši opravdane razloge za to. Jedna velika grupa narodnih poslanika podnela je na moju inicijativu 24. I 1936. godine predstavku Ministarstvu poljoprivrede, da se ovaj fakultet što pre osnuje, što bi se sprovelo jednim amandmanom u finansijskom zakonu za 1936/37. godinu. Sem toga, ja sam dao dva članka u štampu: jedan u „Politici“ pod šifrom „Janini“, a drugi, takođe u „Politici“, pod šifrom „Dr. Med. vet.“, koji je pogrešno odštampan pod šifrom „Dr M. V.“. Ovaj poslednji članak bio je veoma dokumentovan i kritički je osvetlio ceo predmet, da je potreba za osnivanje Veterinarskog fakulteta bila definitivno dokazana. Koliko znam, u istom smislu pisale su i druge kolege (Đura Filipović u listu „Balkan“ br. 11 od 1/XI i br. 22 od 11/XI 1935. godine, zatim Velibor Jovanović, Vladeta Simić u listu „Jugoslovenska stručna štampa“ br. 8 decembra 1935. godine, Kostić, Ivanić, Trumić itd.). Tako je na osnovu navedenih predloga i dokazane potrebe jednim amandmanom u finansijskom zakonu za 1936/37. godinu izvršeno osnivanje Veterinarskog fakulteta u Beogradu.

Jedan deo javnosti iz Beograda i Zagreba iz neobaveštenosti i neznanja o čemu se radi, odupirali su se osnivanju Veterinarskog fakulteta u Beogradu, iznoseći tada izvesne protivrazloge koji su i onda a naročito danas, demantovani i nisu mogli biti opravdani. Gornjem mišljenju pridružio se i izvestan deo veterinarske staleži u Jugoslaviji, iako je problem osnivanja Veterinarskog fakulteta u Beogradu predstavljao samo njegov problem.

Posle zakonskog osnivanja Veterinarskog fakulteta u Beogradu, čitavu stvar je prirodno, preuzeo u svoje ruke Beogradski univerzitet, odnosno prvi dekan novoosnovanog Fakulteta dr Živojin Đorđević, a osnivači, uglavnom veterinari, koji su bili pristalice osnivanja i bili glavni akteri za ovo osnivanje, nisu više uzimani u obzir. Upis studenata u novoosnovani fakultet već je bio izvršen, a svečano otvaranje obavljeno je 26. oktobra 1936. godine u amfiteatru Fiziološko-histološkog instituta

Medicinskog fakulteta u Beogradu, od strane dekana prof. dr Đorđevića. Na ovo otvaranje ja sam bio pozvan kao honorarni nastavnik. Da bi se ovaj moj izbor za honorarnog nastavnika mogao dostaviti ministru prosvete za potvrdu, traženo je da izdejstvujem od svog resornog ministra dozvolu za vršenje ove dužnosti, koju nažalost nisam mogao da dobijem, pošto su se, kao što ću objasniti, ministra prosvete i Univerzitet već uveliko nosili i to, sve zbog autonomije Univerziteta, koju je Univerzitet prirodno surevnjivo branio.

Za dalju izgradnju, odnosno izbor prve trojice za redovne profesore itd. ja sam obično, zajedno sa načelnikom Veterinarskog odeljenja Ministarstva vojske i mornarice pukovnikom Ilićem bio stalno u najtešnjoj vezi sa prof. Đorđevićem, dekanom novoosnovanog Veterinarskog fakulteta i ondašnjim rektorom Univerziteta poč. dr Jovanovićem. Na njihova traženja, mi smo predložili trojicu kandidata: dr Antonija Vukovića, dr Svetislava Valentu i mene (dr Valenta se docnije sam povukao). Smatrao sam za dužnost, da se ja primim i to za neblagodarni predmet, kao što je to Anatomija, jer sam se osećao da sam najpozvaniji da u saradnji sa ostalim kolegama i drugim faktorima fundiram fakultet i primim odgovornost za nje govu izgradnju. Verovatno da su me baš zbog toga docnije izigrali. Kolegu Vukovića sam već na početku plasirao kao najsposobnijeg za predmet patološka anatomija i držao sam ga kao malo vode na dlanu, kroz čitavu godinu dana da ga ministar poljoprivrede ne penzionise. A navala za njegovu penzionisanje dolazila je sa svih strana (zbog jedne jedine treće grupe), kako od kolega, tako i od pomoćnika ministra, Ministarstva poljoprivrede, M. Novakovića. Ukaz za penzionisanje Antonija Vukovića bio je najzad i potpisan, ali na moju stalnu intervenciju nije ozvaničen, tj. nije zaveden u delovodni protokol, pošto bi se tim penzionisanjem kolega Vuković onemogućio, jer je bio tada odavno prevalio 60 godina starosti. Najzad, jedne subote načelnik Opšteg odeljenja B. Janković, saopštio mi je, po nalogu ministrovom, da ako se toga dana do 11 časova ne izvrši izbor Antonija Vukovića od strane Univerziteta, da se Vukovićev ukaz o penzionisanju zavede i ozvaniči. Na to sam ja kao bez duše odjurio do prof. Đorđevića, objasnio mu situaciju i zamolio ga da on lično ide u Ministarstvo poljoprivrede radi ponovnog odlaganja, da ne bi izgubili Vukovića za fakultet. Prof. Đorđević je odmah otišao autom kod ministra poljoprivrede i izdejstvovao poslednje produženje (mislim oko 20 dana).

Najzad, ubrzo posle toga održana je sednica Univerzitetskog veća na kojoj je Antonije Vuković, srećom izabran za redovnog profesora, a ja sam usled napred stvorene zavere i neslavne agitacije, kao glavni akter za osnivanje Veterinarskog fakulteta u Beogradu, na izboru propao (26:38), što teško može da sluti na čast učiniocima zavere protiv mene.

Da se vratim malo unazad. Ja i kolega Antonije Vuković, bili smo već tako reći planirani na Univerzitetu kao budući redovni profesori. Tada mi je rektor Univerziteta prof. Jovanović, otvoreno govorio da je siguran u naš izbor, pošto veli, imaju najbolje referate o nama. Na jednu moju uskrсну čestitku (1936. godine), rektor Jovanović mi je odgovorio, adresujući pismo na moju adresu, kao profesoru Univer-

zитета. Međutim, stvar koja je pošla najboljim redovnim putem, upropašćena je bez naše, uglavnom moje krivice. Tada je bila od strane Ministarstva prosvete određena komisija za izradu Uredbe o Veterinarskom fakultetu Beogradskog univerziteta u koji su ušli: prof. Živojin Đorđević, ja i načelnik Opšteg odeljenja Ministarstva prosvete. Mi smo održali nekoliko sednica. Jednoga dana, kao grom iz vedra neba, ubačen je u tu komisiju i poč. Momčilo Ivanić. Ovaj je po nesreći uspeo da ubedi ministra prosvete Stoševića, da ministar prosvete ima pravo da bez Univerziteta postavi, prvu trojicu redovnih profesora, pošto za ovaj postupak u Uredbi (Zakonu) o tome nije bilo potpuno jasno.

Čim se Ivanić pojavio kao član komisije, prof. Đorđević se povukao iz iste, ne želeći da saraduje sa njim, pošto se Ivanić bio diskreditovao na Univerzitetu, pa je zato svaka saradnja sa njim bila isključena. Tako je ponovno počela borba između ministra prosvete i Univerziteta, koja je i pre postojala.

Ja nisam mogao da odbijem dalju saradnju sa Ministarstvom prosvete, zato što me nije štitila autonomija, a uz to prećeno mi je penzijom, ako se toj saradnji protivim. Ja sam tada stajao pred navršanjem 60 godina života, pa stoga nisam smeo da reskiram penziju, pošto bi ova njihova borba mogla trajati mesec-dva i da me zatekne u penziji sa punih 60 godina, kada mi Univerzitet, i pored najbolje volje, ne bi mogao pomoći. Tako je po nagovoru i uticaju poč. Ivanića došao Ukaz Ministarstva prosvete br. 35587 od 20. VII 1936. godine, kojim sam ja, poč. Antonije Vuković i poč. Ivanić postavljeni za redovne profesore Veterinarskog fakulteta u Beogradu. Zbog toga je borba između Ministarstva prosvete i Univerziteta ušla u najoštriju fazu. Univerzitet je branio svoju autonomiju i nije hteo da nas primi, kada smo se javili na dužnost. Zbog toga se ministar prosvete, zbog ovog ukaza, nagovoren na nesreću od strane Ivanića, našao u teškoj i neravnoj borbi sa Univerzitetom, pa je stoga gledao da na neki način ukaz stornira. Zato nas je jednog dana hitno pozvao k sebi i izjavio da mu je juče dolazila jedna delegacija profesora Univerziteta i rekla, da ako se nas trojica dobrovoljno povučemo od ukaza i vratimo na ranije položaje, da će nas Univerzitet odmah redovnim putem izabrati za redovne profesore. Mi smo to jedva dočekali da se iz ove nedostojne i mučne situacije, u koju smo ja i Vuković, ne svojom krivicom, upali, izvučemo pa smo odmah iz tih stopa dali traženi pristanak. Međutim, kada smo sutradan otišli rektoru univerziteta i izjavili puni radosti, da smo se na zahtev Univerziteta povukli, on je izjavio da o tome ništa nezna. Dan-dva posle toga ja i Vuković sreli smo pred kućom Krsmanovića na Terazijama prof. Stanoja Nedeljkovića i prof. Markova, koji su nam tada doslovno kazali: „Vi ćete trčecim korakom proći kroz Univerzitet, samo ako se povučete ukaz o Vašem postavljenju”. Mi smo im tada rekli, da smo već dali pristanak na to, što su oni sa oduševljenjem primili, naročito prof. Nedeljković, koji je rekao da će odmah ići ministru prosvete.

Ovako stvar stoji, i sad se postavlja pitanje: ko je ovde odigrao ulogu prevare prema nama, naročito prema meni: ministar prosvete ili Univerzitet? Glavno je da je ovim sukob između njih bio izglađen, ali sam ja ispao nedužna žrtva, jer zbog ovog ukaza, koji protivnici su kasnije pri izboru na Univerzitetu za redovnog profesora, nelojalno

operisali protiv mene, kao da sam ja, tobož doneo taj ukaz i kao da sam ja bio protiv autonomije Univerziteta, a ne ministar prosvete itd.

Ne znam da li je mojim ondašnjim protivnicima još i danas savest mirna, kad sami sebe upitaju, da li su učinili dobru uslugu Veterinarskog fakultetu u Beogradu i našoj veterinarskoj struci, kada su onemogućili mene, koji sam dokazao da sam stvaralac i od inicijative, koja i dan danji vrši veterinarsku praksu u svojoj 76. godini.

Najzad, cela ova žalosna afera, da je tako nazovem, dobila je neobičan epilog. U to vreme ja sam stajao pred navršениh 60 godina starosti i bio pred penzijom. Da me nebi penzija zatekla sa 60 godina, rukovodstvo novoosnovanog Veterinarskog fakulteta u Beogradu, a naročito novoizabrani prof. Ilija Đuričić, savetovali su mi da se, ako budem penzionisan blagovremeno reaktiviram, makar i za niži stepen i zvanje, da bi mogao biti ponovno biran za profesora. Po takvom savetovanju ja sam i postupio. Tako sam sa položaja načelnika (koje mesto je bilo već popunjeno), sišao na položaj inspektora iste grupe. Međutim, koliko mi je poznato, obećanje koje mi je dato od strane rukovodstva novoosnovanog Fakulteta i ostalih, koji su mi obećavali, nije bilo ispunjeno, niti je ma ko hteo da primi obavezu prema meni i mojoj učinjenoj žrtvi, već sam pušten da odem niz vodu.”

Eto, to su najkraći istorijski podaci o osnivanju Veterinarskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, koji danas časno vrši svoju dužnost, u čije temelje svakako ima mesta da se uzida i ime Dr Ljubomira Mladenovića, kao pravog osnivača pomenutog fakulteta preko čega se dosad ćutke prelazilo.